

Валуєва Людмила Василівна,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Національного університету «Одеська морська академія»,

кандидат юридичних наук, доцент

СТВОРЕННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВАРТИ В УКРАЇНІ

Враховуючи муніципальну реформу з акцентом на децентралізацію влади та посилення ролі органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення охорони громадського порядку, українські громади визнають потребу в утворенні муніципальної варти і висловлюють підтримку цій ініціативі. Створення муніципальної варти підтримують і європейські фахівці. За кордоном органи муніципальної варти або муніципальної поліції подекуди функціонують вже більш як століття (Великобританія). Це органи в системі місцевого самоврядування, що створюються за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету у порядку, визначеному чинним законодавством відповідної країни, з метою забезпечення на території, що перебуває під юрисдикцією відповідного муніципального органу, охорони громадського порядку, законності, прав, свобод та інтересів громадян. Але у кожній країні є свої особливості створення муніципальної варти, і це треба враховувати, якщо громада вирішила використовувати досвід тієї чи іншої країни. Наприклад, у Німеччині функціонує муніципальний штат поліцейських, який залучений до чергування патрульної служби, створення й обладнання місць для ознайомлення населення із правилами дорожнього руху. У Польщі - міська стража (варта) Варшави (муніципальна поліція) муніципальний орган з 1997 року (визначено на законодавчому рівні).

В Україні створення муніципальної поліції або муніципальної варти на рівні закону ще не врегульовано. Зараз, разом із створенням комунальних підприємств та реформуванням дільничних поліцейських, паралельно йде процес обговорення проекту Закону України «Про муніципальну варту» [1]. Згідно проекту до завдань муніципальної варти віднесено забезпечення охорони громадського порядку на території юрисдикції відповідної місцевої ради у взаємодії з органами внутрішніх справ; профілактика правопорушень; охорона майна, що перебуває у комунальній власності; надання окремих видів правової та соціальної допомоги громадянам, органам місцевого самоврядування, установам та організаціям, що здійснюють свою діяльність на території відповідної міської ради тощо.

Наразі для того щоб в Україні створити муніципальну установу правоохоронної спрямованості місцеві ради керуються законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». На підставі цих законів вони ще повинні прийняти локальний нормативно-правовий акт - рішення місцевої ради та Положення про муніципальну варту і Типовий Дисциплінарний статут муніципальної варти, які потім надсилаються до територіального органу внутрішніх справ.

На сьогодні у багатьох містах України таких як Київ, Дніпро, Вінниця, Одеса, Чернігів, Ірпінь, Львів та інші вже діють муніципальні варти.

За українською практикою громадські формування або комунальні установи «Муніципальна варта» у сфері охорони громадського порядку зазвичай виконують такі функції: надають допомогу органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам і злочинам, інформують про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань, сприяють у виявленні і розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, організацій, громадян від злочинних посягань; беруть участь у боротьбі з надзвичайними ситуаціями, у рятуванні людей і майна, підтриманні громадського порядку у разі стихійного лиха та інших надзвичайних обставин, здатні надавати невідкладну допомогу особам, які потерпіли від нещасних випадків чи правопорушень; беруть участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх.

Треба зауважити, що альтернативою створенню муніципальних органів правопорядку наразі можна розглядати ініціативи Національної поліції України. Зокрема у рамках заснування нової моделі організації поліції втілюється проект під назвою «Поліцейський офіцер громади», який направлений на впровадження нового формату роботи дільничних офіцерів поліції, головною метою якого є поліцейська діяльність, орієнтована на громаду і за яким налагоджується тісна взаємодія поліцейського з об'єднаною територіальною громадою та орієнтація на її потреби [2]. Нині вже працюють 450 поліцейських офіцерів громади і обслуговують 275 об'єднаних територіальних громад (загалом в Україні створено 1470 об'єднаних територіальних громад по всіх 126 районах країни). Вони безпосередньо проживають на території обслуговування, добре знають мешканців та їх проблеми. Проектом передбачається, що відповідна громада має взяти на себе частину фінансової підтримки роботи поліцейського офіцера громади, а він звітуватиме не тільки перед керівництвом, але й перед самою громадою.

Щодо правового регулювання запровадження діяльності поліцейських офіцерів громади зауважимо, що нормативним документом, який регламентує їх роботу є Закон України «Про Національну поліцію», але в даному законі таке поняття як «поліцейський офіцер громади» відсутнє. Отже, реальна діяльність поліцейського офіцера громади може бути зведена до виконання поставлених завдань та функцій поліцейського на певній адміністративно-територіальній одиниці (Наказ МВС України № 650 від 28.07.2017р. «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції»).

Питання створення муніципальних органів правопорядку в Україні передбачено Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження Уряду від 01.04.2014р. №333) і його підтримують більшість органів місцевого самоврядування (...наші міста перетворилися в повсюдні «базари», парковки та смітники. А інакше – вседозволеність і хаос [3]! Але все ж таки треба враховувати реалії нашого часу і, зокрема, рівень корупції в Україні серед вищих посадових осіб органів місцевого самоврядування та місцевих держадміністрацій. Деякі громадські діячі виражають побоювання відносно того, що після прийняття закону про муніципальну варту, одним із її завдань може стати фізичний захист посадових органів місцевого самоврядування від мешканців громади та прикриття їх незаконних дій.

Отже, так чи інакше, а питання законодавчого врегулювання діяльності поліцейських офіцерів громади та муніципальних варт назріла пора вирішувати.

Список використаних джерел

4. Проект Закону про муніципальну варту від 18.05.2015 № 2890. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55192 (дата звернення: 17.05.2021).

5. Поліцейський офіцер громади. URL: <https://www.npu.gov.ua/ya-tut.html?fbclid=IwAR2NZxUD5AHrhQQh-8sHJk8OTXwUHyG0ZZD1n-E0-lH9YrNMdDk-nVeW3N0> (дата звернення: 17.05.2021)

6. Асоціація міст України. 24 Липень, 2019. URL: <http://www.auc.org.ua/novyna/amu-spodivayetsya-shcho-novobranuyu-parlament-pidtrymae-zakonoproekt-pro-municipalnu-vartu> (дата звернення: 17.05.2021)